

Καλλιεργώντας τη Φιλαναγνωσία: Δράσεις και Πρακτικές



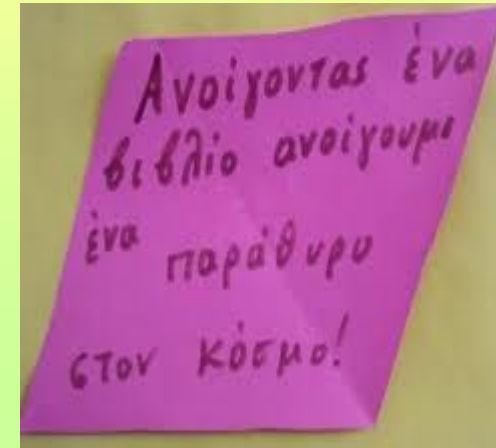
ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΒΑΓΗ-ΣΠΥΡΟΥ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Π.Α

- Το σχολείο είναι μια **μανθάνουσα κοινότητα**, όπου διαρκώς αλλάζει και μαθαίνει, γιατί αλλιώς παρακμάζει.

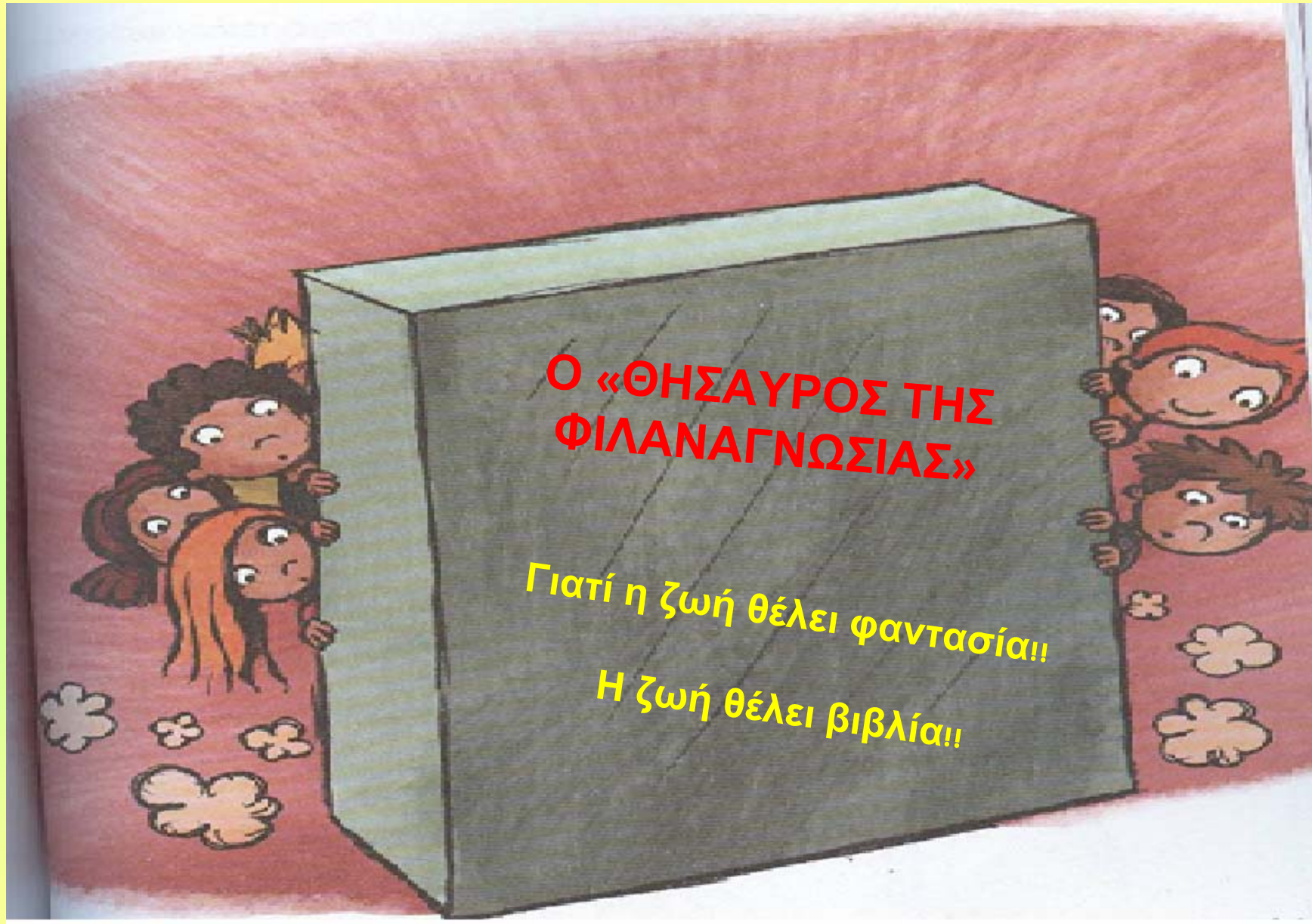
**« ξερή γνώση....άγωνα γνώση
είναι αυτή που δεν μεταφέρεται»**

Whitehead, 1928

Φιλαναγνωσία και Δημιουργικότητα



Ε. ΒΑΓΗ-ΣΠΥΡΟΥ, ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Π.Α



Ο «ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ
ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ»

Γιατί η ζωή θέλει φαντασία!!

Η ζωή θέλει βιβλία!!

Φιλαναγνωσία και Δημιουργικότητα

« Κάθε φορά που ένα βιβλίο διαβάζεται, γεννιέται ένα διαφορετικό έργο. Γιατί το έργο που προκύπτει είναι αδιάλυτο μείγμα του βιβλίου που έγραψε ο συγγραφέας των φαντασιώσεων, των επιθυμιών, του γούστου και όλου του διανοητικού και συναισθηματικού υποστρώματος του αναγνώστη.

Ένα βιβλίο έχει πάντα δύο δημιουργούς: αυτόν που το γράφει και αυτόν που το διαβάζει»

Μισέλ Τουρνέ

«Στην πραγματικότητα ο αναγνώστης την ώρα που διαβάζει είναι αναγνώστης του εαυτού του»

Μαρσέλ Προυστ

Σκοπός της φιλιαναγνωσίας

□ Είναι η εξοικείωση του παιδιού με το βιβλίο και μέσω αυτού η ανάπτυξη του γραμματισμού

- κειμενικού
- εικονογραφικού και
- πολιτισμικού



Ορισμός της φιλαναγνωσίας

- Ο όρος **«φιλαναγνωσία»** παραπέμπει στη θετικά προσδιοριζόμενη σχέση του αναγνώστη με το βιβλίο ως το κατεξοχήν είδος και έκφραση της γραπτής ύλης και εμπεριέχει ταυτόχρονα τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες οι οποίες στοχεύουν στη διαμόρφωση αυτής της σχέσης μέσα από την ανάπτυξη αναγκαίων γνωστικών δεξιοτήτων κυρίως αλλά και κοινωνικών δεξιοτήτων και αισθητικών κριτηρίων (Markidis, 2011)
- Έχει αποδοθεί με τον όρο **κοινωνικός εγγραμματισμός** με την έννοια ότι η διαμόρφωση θετικής σχέσης του υποκειμένου με την γραπτή ύλη διαμορφώνεται μέσα από συγκεκριμένες κοινωνικές πρακτικές εγγραμματισμού, οι οποίες αναπτύσσονται τόσο σε θεσμικά περιβάλλοντα (σχολείο, βιβλιοθήκη) όσο και σε άτυπα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (οικογένεια, ομάδες ομηλίκων κ.λ.π.) (Καρακίσιος 2011)

Στόχοι της Φιλαναγνωσίας

- Η φιλική σχέση που αποκτά το παιδί σταδιακά με το βιβλίο θέτει τα θεμέλια:
- για την αισθητική απόλαυση,
- την καλλιέργεια της φαντασίας,
- την ανάπτυξη της γλωσσικής έκφρασης,
- την καλλιέργεια του συναισθηματικού κόσμου,
- της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας
- καλλιέργεια αναγνωστικής απόλαυσης
- καλλιέργεια δεξιότητας αναδιήγησης ιστοριών
- αφηγηματική ικανότητα
- ανάπτυξη δυνατότητας κατανόησης του κειμένου



« Εάν ένας αναγνώστης ανταποκρίθηκε θετικά σ' ένα λογοτεχνικό έργο, αυτό σημαίνει ότι κατάφερε να συναρμόσει τα στοιχεία του έργου έτσι ώστε να αποδώσουν το δικό του τρόπο ζωής» (Hollad, 1975)

Φιλαναγνωσία στην τάξη

Για την προώθηση της φιλαναγνωσίας σε μια τάξη ή σ' ένα σχολείο, οι άμεσοι εμπλεκόμενοι παράγοντες είναι οι μαθητές/τριες, οι εκπαιδευτικοί και το βιβλίο οι οποίοι βρίσκονται μεταξύ τους σε μια σχέση αλληλεπίδρασης, κατά την οποία μπορεί το κείμενο να είναι η αφορμή, σε κάθε περίπτωση όμως βασικός **νοηματοδότης** του είναι ο αναγνώστης-συνδημιουργός

Λογοτεχνία

Η λογοτεχνία συνιστά μια μορφή διαμεσολάβησης ανάμεσα στο μαθητή και στον ιστορικοκοινωνικό του χώρο

Ο μαθητής εμπλέκεται στη διαδικασία της ανάγνωσης, εφόσον αναγνωρίζει στο λογοτεχνικό κείμενο ιδέες, θέματα ή γεγονότα που ο ίδιος έχει βιώσει ή τον έχουν απασχολήσει

Το βιβλίο πρέπει να προκαλέσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη-μαθητή, ώστε αυτός να ανοίξει ένα διάλογο μαζί του, να αναρωτηθεί για τα πρόσωπα ή τα δρώμενα της ανάγνωσης

Κατά την ανάγνωση λογοτεχνικών έργων οφείλουμε να έχουμε υπόψη μας

- ότι τα λογοτεχνικά κείμενα δεν έχουν ως πρωτεύοντα ρόλο την πληροφόρηση, ούτε την απλή επικοινωνία ή τη γνώση αλλά
- ότι είναι κείμενα με κυρίαρχο το αισθητικό στοιχείο,
- ότι απευθύνονται κυρίως στη φαντασία και στο συναίσθημα του αναγνώστη, τον μεταφέρουν σε ένα κόσμο μυθοπλασίας και γι' αυτό του προκαλούν περισσότερο το ενδιαφέρον απ' ότι τα βιβλία γνώσεων.



Η διαδικασία της ανάγνωσης στο σχολικό περιβάλλον

εξαρτάται κυρίως από τις σχέσεις των μαθητών μεταξύ τους αλλά και από τη σχέση τους με το κείμενο.

Κάθε μαθητής συνομιλεί και απολαμβάνει χωριστά το κείμενο αλλά όλοι μαζί ανταλλάσσουν απόψεις, βιωματικές εμπειρίες σχετικές μ'αυτό δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο ένα άλλο κείμενο πάνω στο κείμενο που διάβασαν (Κατσίκι-Γκίβαλου, 2008)



Παράγοντες που βοηθούν στην προσέγγιση του παιδιού με το λογοτεχνικό βιβλίο

- ❖ Η οικογένεια
- ❖ Το σχολείο
- ❖ Οι εκθέσεις λογοτεχνικών βιβλίων
- ❖ Οι εφημερίδες και τα περιοδικά
- ❖ Οι επισκέψεις λογοτεχνών στο σχολείο
- ❖ Οι ετήσιες εορταστικές εκδηλώσεις για το παιδικό βιβλίο



Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

- Αρωγός, εμπνευστής και εμπυχωτής της σχολικής ομάδας συνολικά αλλά και του κάθε μαθητή ατομικά
- Διαμεσολαβητής μεταξύ του βιβλίου και μαθητή
- Ενεργοποιεί τη φιλιαναγνωστική διάθεση του παιδιού
- Αξιοποιεί πολύπλευρα το λογοτεχνικό βιβλίο
- Βοηθάει τον μικρό μαθητή να εισαχθεί στο γοητευτικό κόσμο της λογοτεχνίας



Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

- Ο/Η εκπαιδευτικός που επιθυμεί να καλλιεργήσει φιλιαναγνώστες οφείλει να παραχωρεί το δικαίωμα της προσωπικής επιλογής στα παιδιά.
- Αναμφίβολα οι μαθητές απολαμβάνουν περισσότερο τα βιβλία που έχουν διαλέξει οι ίδιοι.
- Η επιβολή της ανάγνωσης θα οδηγήσει στην αποστροφή του διαβάσματος.

*«το ρήμα διαβάζω,
όπως το αγαπώ και
ονειρεύομαι, δεν παίρνουν
προστακτική»*

Πένακ, 1996

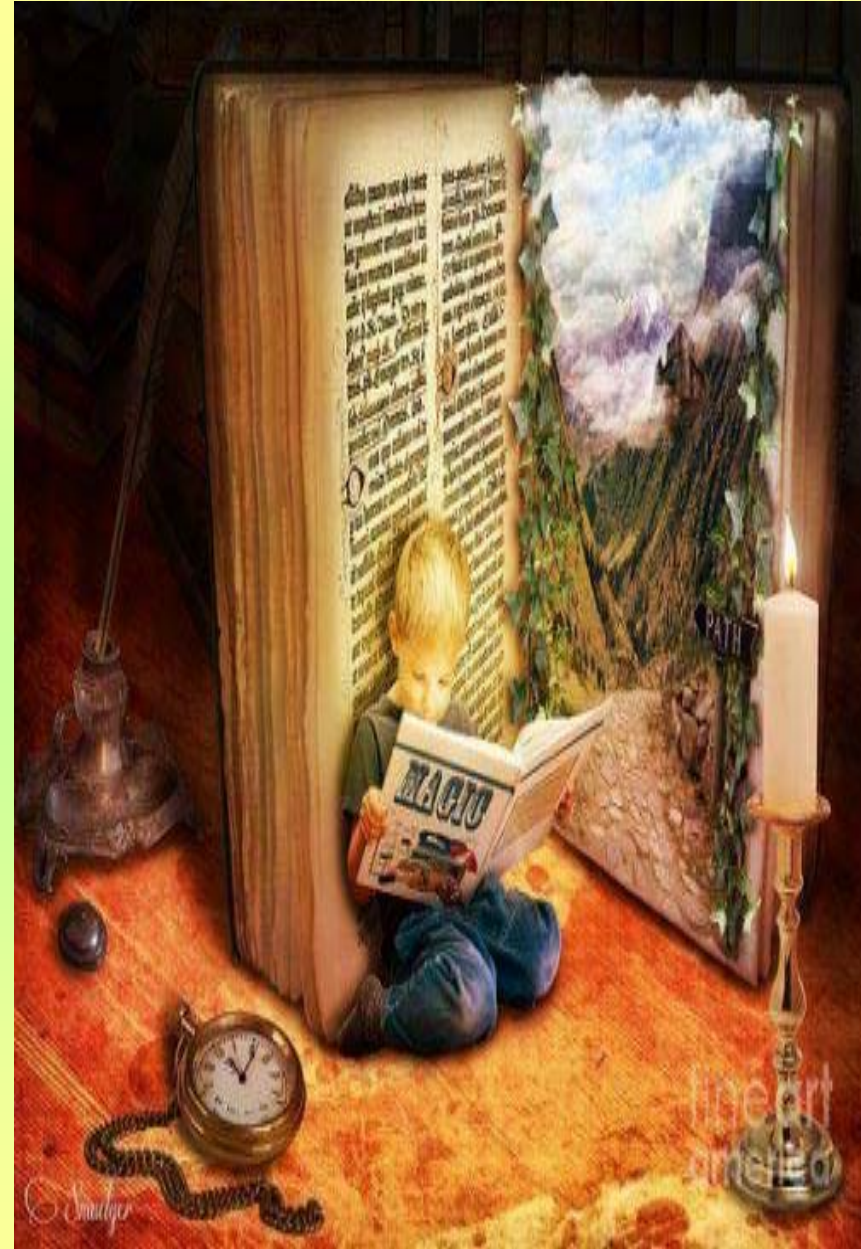
Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Ο/Η νηπιαγωγός, ως διαμεσολαβητής και συναναγνώστης οφείλει να προετοιμάσει σ' όλα τα επίπεδα (αισθητικό, πολιτισμικό, κοινωνικό) τους μικρούς μαθητές-αναγνώστες πριν από την ανάγνωση, ώστε να μπορούν να συνδιαλεχθούν όχι μόνο με κείμενα που ανταποκρίνονται στις δικές τους εμπειρίες και ενδιαφέροντα αλλά και με κείμενα που θα εμπλουτίσουν τον ορίζοντα των ενδιαφερόντων τους.

Καθώς διαβάζουμε το βλέπουμε πως μας κοιτάζει αλλά συγχρόνως ταξιδεύει αλλού. Έχει γίνει ένα με τη μαγεία. Το ταξίδι είναι τόσο συναρπαστικό, που το παιδί ακούει στην κυριολεξία με «το στόμα ανοιχτό». Είναι η ώρα τέτοια, που δεν την αφήνουμε να μας ξεφύγει. Δεν κλείνουμε το βιβλίο λέγοντας «και... έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα».

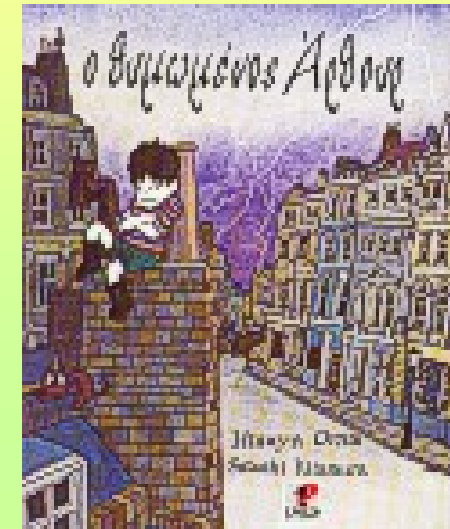
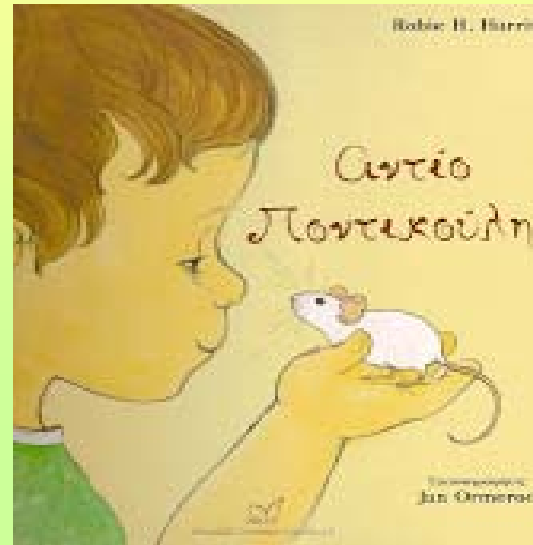
**Προχωράμε. Προχωράμε
στη μυθοπλασία.**

**Δημιουργούμε.
Δημιουργούμε
δημιουργούς**



Προσέγγιση ευαίσθητων θεμάτων

- Σεξουαλικότητα
- Διαζύγιο
- Απώλεια – Πένθος
- Αδελφική αντιζηλία
- Υιοθεσία
- Θυμός
- Επιθετικότητα
- Σχολικός Εκφοβισμός



Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

- Με παιγνιώδεις δραστηριότητες που σχετίζονται με τον συγγραφέα, με την κατανόηση του κειμένου, με τη δομή και τις αφηγηματικές του τεχνικές, το παιδί της προσχολικής ηλικίας θα γνωρίσει και θα οικειοποιηθεί τις ιδιαιτερότητες του λογοτεχνικού κειμένου θα ταυτισθεί αλλά και θα κρίνει τους ήρωες και τις πράξεις του, θα σχολιάσει το κείμενο με δημιουργικό και ευχάριστο τρόπο.
- Διατυπώνοντας και τις δικές του θέσεις το παιδί μπορεί να χρησιμοποιήσει υλικά και τεχνικές από άλλες μορφές τέχνης (θεατρικό παιχνίδι, εικαστικά, μουσική, κουκλοθέατρο κ.λ.π.) καλλιεργώντας έτσι πολλαπλά την αισθητική του καλλιέργεια, εμπλεκόμενο με βιωματικό τρόπο/

Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

❖ Ανάγνωση και διερεύνηση του βιβλίου

- Ο εκπαιδευτικός επιλέγει προσεκτικά το βιβλίο, μελετώντας το περιεχόμενό του.
- Διατύπωση ερωτημάτων (ανοιχτού τύπου) σχετικά με τη μορφή του βιβλίου, την εικονογράφησή του, το εξώφυλλο, το εσώφυλλο, το οπισθόφυλλο, τα στοιχεία της ταυτότητας του (συγγραφέας, εικονογράφος, τίτλος, όνομα εκδοτικού οίκου κ.λ.π.) και το περιεχόμενό του.

Στο σημείο αυτό της ανάγνωσης και της επεξεργασίας του βιβλίου οι ερωτήσεις αποτελούν ένα χρήσιμο εργαλείο.

Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

❖ Αναζήτηση και εντοπισμός των ερωτήσεων στο βιβλίο

- Όλες οι ερωτήσεις που έχει διατυπώσει ο εκπαιδευτικός έχουν απαντήσεις που αναδύονται μέσα από την προσεκτική ανάγνωση του βιβλίου και τη συνέχεια της ιστορίας.
- Ύστερα από τη διατύπωση των ερωτήσεων και τον εντοπισμό των απαντήσεων επιτυγχάνεται μια ουσιαστική διερεύνηση του βιβλίου και διατυπώνονται τα βασικά του χαρακτηριστικά και ενδεχομένως εκείνα τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν την ξεχωριστή ταυτότητα του βιβλίου, αυτό δηλαδή που το κάνει να ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα (Καρακίσιος, 2011).

Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

❖ Επεξεργασία των οδηγιών και των ξεχωριστών δραστηριοτήτων

- Στη φάση αυτή το ενδιαφέρον στρέφεται εξ' ολοκλήρου στα παιδιά καθώς γεννιέται ο προβληματισμός για τον προσδιορισμό των οδηγιών και των δραστηριοτήτων που θα βοηθήσουν τα παιδιά να θέσουν ερωτήματα σε κυρίαρχα θέματα του έργου και να παρακινηθούν να προχωρήσουν σε προσωπικές εκτιμήσεις και ερμηνείες.
- Ο/Η νηπιαγωγός που γνωρίζει την τάξη της ξέρει πώς να θέσει τα ερωτήματα για να γίνουν κατανοητά και να οδηγήσουν σε δημιουργικές δραστηριότητες.

Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

❖ Άλλες δράσεις

- Βλέποντας τα παιδιά τις εικόνες λένε μια δική τους ιστορία.
- Δίνουμε μια απάντηση και ζητάμε από τα παιδιά να βρουν την ερώτηση.
- Παίζουμε το παιχνίδι του βιβλιοπώλη.
- Εκδίδουμε ταυτότητα στον αγαπημένο μας ήρωα.
- Φτιάχνουμε την ταυτότητα του κάθε βιβλίου.
- Εικονογραφούμε ένα βιβλίο με δικό μας τρόπο.
- Κρύβουμε ένα βιβλίο και το ψάχνουμε οδηγούμενοι από διάφορες πληροφορίες.

Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

❖ Άλλες δράσεις

- Μετά την αφήγηση ενός παραμυθιού, κουβεντιάζουμε γι' αυτό, λέμε τις εμπειρίες μας από άλλα παραμύθια που μπορεί να έχουν παρόμοιους ήρωες και στη συνέχεια τα παιδιά μπορούν να το αφηγηθούν.
- Μια ιστορία χωρίς τέλος, που δίνουν ελεύθερα τα παιδιά
- Κατασκευάζουμε την ιστορία σε κόμικς
- Αν μπορούσα να μεταμορφωθώ στον ήρωα της ιστορίας τι θα έκανα εγώ ...
- Διαβάζουμε μια ιστορία από αυτές που επέλεξαν τα παιδιά από τη βιβλιοθήκη.

Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

❖ Άλλες δράσεις

- Ντόμινο βιβλίων (τα βιβλία που έχουν διαβαστεί «στήνονται» από τους μαθητές ως ντόμινο, χρησιμοποιώντας ένα κοινό σημείο του κάθε βιβλίου με το επόμενο.
- Βιβλιοπαρουσιάσεις σ' άλλες τάξεις του σχολείου (αναγνωστική κοινότητα)
- Κατασκευή εικαστικής «τοιχογραφίας» με ζωγραφιές και λεζάντες που έχουν διαβάσει τα παιδιά κατά τη διάρκεια της χρονιάς.
- Δημιουργία οπισθόφυλλου βιβλίου, όπου οι μαθητές καλούνται να γράψουν λίγα λόγια για την υπόθεση του βιβλίου.
- Παιχνίδια με τα εσώφυλλα του βιβλίου

Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

- Δημιουργούμε τα δικά μας βιβλία, τις δικές μας εφημερίδες
- Επισκεπτόμαστε ένα βιβλιοπωλείο, μια βιβλιοθήκη, ένα τυπογραφείο
- Φέρνουμε στο νηπιαγωγείο ένα παλιό βιβλίο της οικογένειας, ένα ξεχωριστό βιβλίο
- Βρίσκουμε κοινά σημεία με μια ομάδα βιβλίων (χρώμα, μέγεθος, σχήμα, συγγραφέας, περιεχόμενο)
- Παρουσιάζει το κάθε παιδί το αγαπημένο του βιβλίο στους άλλους

Διδακτικές Προσεγγίσεις -Προτάσεις

❖ Επέκταση δραστηριοτήτων

- Αναδιήγηση της ιστορίας
- Δημιουργική γραφή
- Δραματοποίηση
- Κουκλοθέατρο
- Ζωγραφική – κατασκευές
- Παιχνίδια ρόλων
- Χορός, κίνηση, μουσική
- Παντομίμα



Καλές πρακτικές για την καλλιέργεια της φιλιαναγνωσίας

- Δημιουργία και Οργάνωση της βιβλιοθήκης
- Δημιουργία ευχάριστων χώρων ανάγνωσης και ακρόασης
- Ώρα φιλιαναγνωσίας « Ταξίδι στη χώρα του βιβλίου»
- Πίνακας φιλιαναγνωσίας σε κάποιο εμφανές σημείο της αίθουσας ο οποίος θα ανανεώνεται
- Καθιέρωση εβδομάδας φιλιαναγνωσίας όπου καλούμε παιδιά από τα άλλα τμήματα του νηπιαγωγείου, ή τους μαθητές της Α΄τάξης του δημοτικού ή τους γονείς και τους παρουσιάζουμε τις δραστηριότητες από βιβλία που διαβάσαμε ή γράψαμε (έκθεση χειροποίητων βιβλίων, δραματοποίηση, παντομίμα, κουκλοθέατρο κ.λ.π.)
- Επαφή των μαθητών με τους δημιουργούς των βιβλίων: τους συγγραφείς και εικονογράφους

Επαφή των μαθητών με τους δημιουργούς των βιβλίων : τους συγγραφείς και εικονογράφους

- Έχουν την ευκαιρία να θέσουν ερωτήσεις και να πάρουν άμεσα απαντήσεις
- Να αναπτύσσουν προβληματισμούς και να διατυπώνουν απόψεις
- Γνωρίζοντας τους δημιουργούς οι μαθητές αποκτούν θετικά πρότυπα, μορφοποιούν το λογοτεχνικό έργο και χαράσσεται εντονότερα στη μνήμη και τον ψυχισμό τους.

Επίσκεψη συγγραφέα και εικονογράφου στη σχολική μονάδα

Προϋπόθεση: κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών από τον εκπ/κό και σωστή οργάνωση του χώρου, ώστε να ευδοκιμήσει αυτή η συνάντηση

Ο ρόλος της βιβλιοθήκης στο σύγχρονο νηπιαγωγείο

- Υπάρχει ρητή αναφορά στη βιβλιοθήκη στο ΔΕΠΠΣ και στον Οδηγό της Νηπιαγωγού
 - Σύνδεση της βιβλιοθήκης με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων της Γλώσσας
 - Παρεμβαίνει αντισταθμιστικά στο ζήτημα των μορφωτικών και οικονομικών όρων που περιορίζουν τις ευκαιρίες των παιδιών από μη προνομιούχα κοινωνικά περιβάλλοντα να έρθουν σε επαφή με ποικιλία λογοτεχνικών βιβλίων (Γιαννικοπούλου, 1998)
- ❖ **Η σχολική βιβλιοθήκη διεθνώς θεωρείται:**
- Αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας
 - Στοιχείο αναβάθμισης του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
- ❖ Σύγχρονες έρευνες και θεωρητικές προσεγγίσεις συνηγορούν **υπέρ της διευρυμένης χρήσης** της βιβλιοθήκης στο νηπιαγωγείο.

Δημιουργία και Οργάνωση της βιβλιοθήκης

❖ Η μορφή της βιβλιοθήκης στο νηπιαγωγείο συναρτάται άμεσα με το ρόλο που θέλουμε να διαδραματίσει στο νηπιαγωγείο.

❖ Παράμετροι ανάπτυξης

- Χώρος
- Συλλογή
- Εξοπλισμός



Δημιουργία και Οργάνωση της βιβλιοθήκης

❖ Διαμόρφωση περιβάλλοντος- Γωνιά της βιβλιοθήκης:

- Θελκτική
- Ζεστή (μαξιλάρια, λούτρινα ζωάκια...)
- Χώρος για ξεφύλλισμα βιβλίων
- Να ικανοποιεί τα παιδιά φυσικά, ψυχικά και συναισθηματικά



Τρόπος λειτουργίας της βιβλιοθήκης

- Ως δανειστική
- Ως αναγνωστήριο
- Ως χώρος ακρόασης και παρακολούθησης ποικίλων προγραμμάτων
- Ως εναλλακτικός πολιτιστικός χώρος (π.χ. για έκθεση βιβλίου, έκθεση ζωγραφικής των παιδιών, συζήτηση με τον/την συγγραφέα κ.λ.π.)
- **Είναι σημαντικό οι νηπιαγωγοί να δίνουν ευκαιρίες στα παιδιά να «διαβάζουν» με το δικό τους τρόπο βιβλία στους συμμαθητές τους ή να αναδιηγούνται αυτά που άκουσαν.**
- **Έρευνες στο χώρο του σχολείου έχουν δείξει ότι η επαναδιήγηση βιβλίων ασκεί θετική επίδραση στη γλωσσική ανάπτυξη των μικρών παιδιών (Morrow, 2007)**

Τρόπος λειτουργίας της βιβλιοθήκης



ΤΑ 10 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

(Daniel Pennac)

Έχεις δικαίωμα:

1. Να μη διαβάζεις
2. Να ξεφυλλίζεις απλά ένα βιβλίο
3. Να αφήνεις στη μέση ένα βιβλίο
4. Να διαβάζεις όσες φορές θέλεις ένα βιβλίο
5. Να διαβάζεις ό, τι σου αρέσει
6. Να νιώθεις ο ήρωας του βιβλίου
7. Να διαβάζεις οπουδήποτε.
8. Να ψάχνεις πληροφορίες στο βιβλίο, που διαβάζεις.
9. Να διαβάζεις δυνατά, χωρίς να ενοχλείς.
10. Να απαιτείς ησυχία, όταν διαβάζεις.



ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ ΕΙΝΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΑΥΣΗ

**«Τι ευτυχία ν' ανοίγεις ένα βιβλίο,
Να το απολαμβάνεις,
Να βυθίζεσαι, να χάνεσαι μέσα του,
Να το πιστεύεις!!!»
Β. Ουγκώ**

« Δώστε μας βιβλία, δώστε μας φτερά»





**Γιατί η ζωή θέλει φαντασία!! Η ζωή
θέλει βιβλία!!**

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- **Γιαννικοπούλου, Α.** (2008). *Στη χώρα των χρωμάτων: Το Σύγχρονο Εικονογραφημένο Παιδικό Βιβλίο*, Αθήνα: Καστανιώτης
- **Καρακίτσιος Α.** (2011). “Φιλαναγνωσία... φανατική συνήθεια” στο Αρτζανίδου – Γουλής –Γρόσδος – Καρακίτσιος: *Παιχνίδια φιλαναγνωσίας και αναγνωστικές εμπυχώσεις*, Gutenberg, Αθήνα
- **Κατσίκη-Γκίβαλου & άλ.** (2008). *Φιλαναγνωσία και Σχολείο*, Αθήνα: Πατάκης
- **Κατσίκη – Γκίβαλου Α.** (2008): *Λογοτεχνία και Εκπαίδευση. Από τα στενά όρια της διδασκαλίας στην καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας*, Αθήνα: Πατάκης
- **Μαλαφάντης, Δ.** (2005). *Το παιδί και η Ανάγνωση. Στάσεις, Προτιμήσεις, Συνήθειες*. Αθήνα: Γρηγόρης
- **Markidis, K** (2011). “ Social literacy in school contexts: concepts and research instruments”. *Report for the National Book Center of Greece, Athens*
- **Ματσαγγούρας, Γ.Η.** (2007) (επιμ.). *Σχολικός Εγγραμματισμός. Λειτουργικός, Κριτικός, Επιστημονικός*, Αθήνα: Γρηγόρης
- **Παπαδάτος, Σ.Γ.** (2009). *Παιδικό Βιβλίο και Φιλαναγνωσία. Θεωρητικές αναφορές και Προσεγγίσεις-Δραστηριότητες*, Αθήνα: Πατάκης
- **Σπινκ, Τ.**(1990). *Τα παιδιά ως αναγνώστες*, Αθήνα: Καστανιώτης.
- **Τσιλιμένη Τ.** (2011): *Αφήγηση και Εκπαίδευση, Εισαγωγή στην τέχνη της αφήγησης*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο



Σας ευχαριστώ